

ZAGADNIENIA NA EGZAMIN DLA KLASY 5

KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE:

Umiejętności:

- omówienie elementów świata przedstawionego (czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia);
- omówienie obrazów poetyckich w poezji;
- rozpoznanie fikcji literackiej;
- rozróżnianie i wskazywanie elementów realistycznych i fantastycznych w tekstach;
- omówienie tytułu utworu;
- rozpoznawanie elementów rytmizujących wypowiedź: w tym wers, strofa, refren, rym (podział rymów ze względu na układ w wersach);
- rozpoznawanie w tekście literackim: epitetów, przerośni, porównań, apostrofy, powtórzeń (w tym anafory), wyrazów dźwiękonaśladowczych, objaśnianie ich roli;
- rozróżnianie wiersza stroficznego i stycznego (ciągłego) oraz wiersza wolnego;
- wskazywanie cech gatunkowych mitu, noweli, powieści, bajki (na konkretnych przykładach);
- objaśnianie sensów przerośnych tekstu, ze szczególnym uwzględnieniem sensów zawartych w mitach;
- opowiadanie o wydarzeniach fabuły oraz ustalanie kolejności zdarzeń i rozumienie ich wzajemnej zależności;
- wyjaśnienie, kim jest podmiot liryczny, narrator i bohaterowie w czytanych utworach;
- wskazanie w utworze bohaterów głównych i drugoplanowych oraz określanie ich cech;
- określanie tematyki oraz problematyki utworu;

- wskazanie i omówienie wątku głównego oraz wątków pobocznych;
- nazywanie wrażenia, jakie wzbudza czytany tekst;
- określanie doświadczeń bohaterów literackich i porównywanie ich z własnymi;
- wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach;
- wskazywanie wartości w utworze oraz określanie wartości ważnych dla bohatera;
- wyszukiwanie w tekście informacji wyrażonych wprost i pośrednio;
- odróżnianie zawartych w tekście informacji ważnych od drugorzędnych;
- rozumienie, czym jest adaptacja utworu literackiego (np. filmowa, sceniczna) oraz wskazanie różnic między tekstem literackim a jego adaptacją; (np. Tajemniczy ogród, Opowieści z Narnii);

Teksty obowiązkowe:

Clive Staples Lewis, Opowieści z Narni. Lew, czarownica i stara szafa

Adam Mickiewicz, Powrót taty, fragm. Pana Tadeusza
(grzybobranie – z podręcznika)

Ferenc Molnar, Chłopcy z Placu Broni

Bolesław Prus, Katarynka

Legenda o Kraku i Wandzie

I.Krasicki, bajki: Czapla, ryby i rak, Ptaszki w klatce, Szczur i kot, Malarze, Dewotka, Pan i pies, Syn i ojciec;

Mity greckie, w tym zwłaszcza mit o powstaniu świata oraz mity o: Prometeuszu, Syzyfie, Demeter i Korze, Dedalu i Ikarze

Biblia, powstanie świata i człowieka

Wybrane wiersze z podręcznika: K. I. Gałczyński, Pieśń o żołnierzach z Westerplatte, Ile razem...; .J. Kulmowa, Słoneczniki, Kwitną gawrony; J. Tuwim, Kapuśniaczek; A. Mickiewicz, Niepewność; T. Różewicz, List do ludożerców; Z. Herbert, Pudełko zwane wyobraźnią; J. Słowacki, Sowiński w okopach Woli

Teksty uzupełniające (2 do wyboru):

Lewis Carroll, Alicja w Krainie Czarów
Frances Hodgson Burnett, Tajemniczy ogród;
Aleksander Dumas, Trzej muszkieterowie;
Joseph Rudyard Kipling, Księga dżungli;
Karol May, Winnetou;
Ewa Nowak, Pajaczek na rowerze;
Mark Twain, Przygody Tomka Sawyera;
Astrid Lindgren, Ronja, córka zbójnika, Pippi, Mio, mój Mio, Bracia lwie serce
Św. Urszula Ledóchowska, Urwis;
H. Ożogowska, Chłopak na opak
Zofia Kossak-Szczucka, *Topsy i Lupus*;
Bolesław Leśmian, *Klechdy sezamowe*;
Alan Aleksander Milne, *Kubuś Puchatek*;

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Umiejętności:

- rozpoznawanie w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, przyimek, spójnik) i określanie ich funkcji w tekście;
- odróżnianie części mowy odmienne od nieodmiennych;
- rozpoznawanie bezosobowych form czasownika: form zakończonych na -no, -to, bezokoliczników;
- rozpoznawanie i tworzenie trybów czasownika;
- rozpoznawanie czasowników dokonanych i niedokonanych;
- odmienianie rzeczownika i przymiotnika przez przypadki;
- rozpoznawanie i tworzenie form rzeczowników i przymiotników (liczba, rodzaj, przypadek);
- stosowanie poprawnych form gramatycznych wyrazów odmiennych;
- poprawne stopniowanie przymiotników i przysłówków;

- oddzielanie tematu fleksyjnego od końcówki w rzeczownikach;
- nazywanie części zdania i rozpoznawanie ich funkcji składniowej w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie; grupa podmiotu i grupa orzeczenia)
- rozpoznawanie i tworzenie typów wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone, równoważniki zdań;
- przekształcanie konstrukcji składniowych, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie;
- rozumienie i stosowanie synonimów, antonimów;
- rozpoznawanie w wypowiedziach związków frazeologicznych, rozumienie ich znaczenia oraz poprawne stosowanie w wypowiedziach (zwłaszcza związki pochodzenia mitologicznego)
- identyfikowanie nadawcy i odbiorcy wypowiedzi;
- rozpoznawanie liczebników zbiorowych oraz ich poprawne stosowanie;
- rozróżnianie rzeczowników własnych i pospolitych;
- pisanie poprawne pod względem ortograficznym oraz stosowanie reguł pisowni (z podręcznika: ó, u, ch, h, rz, ź, pisownia z nie, pisownia wielką literą, pisownia wyrazów z ą, ę, om, em, on, en, zakończeń –i, -ii, -ji);
- poprawne używanie znaków interpunkcyjnych: kropki, przecinka, znaku zapytania, znaku wykrzyknika, cudzysłowu, myślnika, dwukropka i nawiasu.

TWORZENIE WYPOWIEDZI

Umiejętności:

- znajomość zasad budowania akapitów;
- tworzenie spójnych wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis (obrazu, sytuacji, krajobrazu), sprawozdanie (z wydarzenia, filmu, spektaklu), zaproszenie, ogłoszenie, opowiadanie twórcze i odtwórcze; wywiad
- tworzenie planu tekstu;

SAMOKSZTAŁCENIE

Umiejętności:

- korzystanie ze słowników, w tym: wyrazów bliskoznacznych, poprawnej polszczyzny, wyrazów obcych, frazeologicznego (książkowych i online);